

336.564.2(478)

**PERFEȚIONAREA
PROCESULUI DE ACORDARE
A AJUTOARELOR DE STAT
SUB FORMĂ DE FACILITĂȚI
FISCALE**

*Conf. univ. dr. Angela BELOBROV, ASEM
belobrov_angela@yahoo.com
drd. Dumitru GÎRDEA, UCCM
d.girdea@gmail.com*

Scopul articolului constă în examinarea subiectului privind acordarea ajutoarelor de stat sub formă de facilități fiscale și modul în care procesul de acordare a acestor măsuri de sprijin poate fi îmbunătățit respectând principiul de utilizare rațională și eficientă a resurselor statului. Dat fiind faptul că bugetul public național este constituit, în mod semnificativ, din resursele financiare colectate prin impozite și taxe, orice ajutor de stat, sub formă de facilitate fiscală, urmează a fi acordat, într-un mod estimat, controlat, monitorizat și evaluat. Perfeționarea procesului de acordare a ajutorului de stat urmează să fie efectuată ca urmare a unor analize economice, fiind justificat în vederea depășirii unui eșec de piață, în mod proporțional cu problema și cu măsuri compensatorii din partea întreprinderilor orientate spre atingerea indicatorilor de performanță, însă, neapărat, într-un mod prudent, astfel, evitându-se denaturarea concurenței efective.

***Cuvinte-cheie:** facilități fiscale, ajutor de stat, armonizare, control, eficiență.*

JEL: G18, G38.

Introducere

Utilizarea eficientă și orientată a resurselor statului în vederea atingerii obiectivelor

336.564.2(478)

**IMPROVING
THE GRANTING PROCESS
OF FISCAL STATE AID
IN THE FORM OF FISCAL
FACILITIES**

*Assoc. Prof., PhD Angela BELOBROV, ASEM
belobrov_angela@yahoo.com
PhD candidate Dumitru GIRDEA, UCCM
d.girdea@gmail.com*

The purpose of the article is to examine the issue of granting state aid in the form of tax incentives and how the process of granting these support measures can be improved by respecting the rational and efficient use of state resources. Given that the national public budget is made up significantly from the financial resources collected through taxes and duties, any state aid in the form of a tax break is to be granted in an estimated, controlled, monitored and evaluated manner. Improving the process of granting state aid must be carried out as a result of some economic analysis, being justified in order to overcome a market failure proportionally to the problem and offsetting from enterprises aimed at achieving the performance indicators.

***Keywords:** Fiscal incentives, state aid, harmonization, control, efficiency.*

JEL: G18, G38.

Introduction

Efficient and targeted use of state's resources in order to achieve the country's overall development objectives is an important component in the process of developing the economy and increasing the well-being of citizens. The objective pursued in this article is aimed at identifying opportunities to ratio-

generale de dezvoltare a țării reprezintă o parte componentă importantă în procesul de dezvoltare a economiei și creșterii bunăstării cetățenilor. Obiectivul urmărit, în prezentul articol, este orientat spre identificarea oportunităților de raționalizare a procesului de utilizare a resurselor financiare ale statului sub formă de ajutor de stat, ca și măsură de fiscală, dat fiind faptul că majoritatea intrărilor în bugetul public național constituie impozitele și taxele colectate, iar acordarea facilităților fiscale implică ratarea unor potențiale venituri, fapt care poate fi justificat într-un proces eficient și orientat spre indicatori de performanță. Totodată, acordarea de facilități fiscale trebuie realizate astfel, încât să nu acorde companiilor, care le primesc, avantaje nejustificate, comparativ cu concurenții.

Metode aplicate

În vederea elaborării prezentului articol, s-a recurs la diverse metode, precum: studierea literaturii în domeniul de cercetare și actelor legislative naționale și din alte țări, studii de specialitate; procedee și instrumente de cunoaștere științifică a proceselor economice, precum analiza logică și comparativă.

Rezultate și discuții

Conform Raportului Curții de Conturi a Republicii Moldova [6], valoarea facilităților fiscale și vamale acordate de stat, în anul 2015, este echivalentă cu aproximativ 14,7 mlrd. lei, ca pondere în PIB constituind 12,1%. La finele anului 2015, legislația în domeniu îngloba 105 tipuri de scutiri de taxe și impozite, iar pentru circa 50 de tipuri, care au fost aprobate în anul 1997, Ministerul Finanțelor nu dispune de justificări și argumentări, ce au stat la baza aprobării și acordării facilităților respective. De asemenea, Curtea de Conturi a constatat că instituțiile abilitate cu dreptul de administrare a facilităților fiscale și vamale nu monitorizează corespunzător procesul de executare a facilităților respective, iar funcționalitatea controalelor acestora este limitată de neaplicarea,

nalize the process of using the state's financial resources in the form of fiscal state aid, given that the majority of entries in the national public budget represent the taxes and duties collected, and the granting of tax incentives implies the loss of potential revenue, which can be justified in an efficient and performance-oriented process. At the same time, the granting of tax incentives should be done in such a way as to avoid granting companies unjustified advantages compared to the competitors.

Applied methods

Various methods have been used for the elaboration of this article, such as: studying literature in the field of research and national and international laws, specialized studies; processes and tools of scientific knowledge of economic processes, such as: logical and comparative analysis.

Results and discussions

According to the Republic of Moldova Court of Auditors' Report [6], the value of tax and customs breaks granted by the state in 2015 is equivalent to approximately MDL 14.7 billion as a share of GDP of 12.1%. At the end of 2015 the legislation in the field encompassed 105 types of tax and duty exemptions and for about 50 types, which were approved in 1997; the Ministry of Finance lacks justifications and arguments that underpinned the approval and granting of those facilities. The Court of Auditors ascertained that the institutions with the right to administer the tax and customs facilities do not monitor accordingly the process of implementation of the respective facilities and the functionality of their controls is limited by the failure to fully apply all the legal instruments available to them.

Granting of tax incentives does not automatically involve granting state aid, but only if the criteria listed in Article 3 of the Law no.139 of 15.06.2012 on state aid meaning,

în deplină măsură, a tuturor instrumentelor legale de care dispun.

Acordarea facilităților fiscale nu presupune, în mod automat, oferirea unui ajutor de stat, ci doar în cazul în care sunt întrunite cumulativ criteriile enumerate în art. 3 din Legea nr.139 din 15.06.2012 cu privire la ajutorul de stat. Conceptul ajutorului de stat este mai cuprinzător decât noțiunea de subvenție, fiind incluse, de asemenea, măsuri care diminuează povara fiscală a unei întreprinderi și care, fără a fi subvenții în sensul strict al cuvântului, comportă un caracter similar și au același efect.

Ca urmare a examinării Raportului Consiliului Concurenței privind ajutoarele de stat pentru anul 2017, în tabelul 1, este prezentată informația privind evoluția ajutoarelor de stat acordate în anii 2015-2017.

are met cumulatively. The concept of State aid is more comprehensive than the notion of subsidy, which includes measures that reduce the tax burden on an enterprise and which, without being strictly subsidized, have a similar character, and have the same effect.

As a result of the examination of the Competition Council's State Aid Report for 2017, table 1 presents information on the evolution of State aid granted in the years 2015-2017.

Tabelul 1 / Table 1

**Evoluția ajutorului de stat raportat în perioada 2014-2017/
Evolution of state aid reported over 2014-2017**

Indicatorii/ Indicators	2015	2016	2017	
			Raportat/ Reported	Estimată ¹ / Estimated ¹
Ajutorul de stat, mii lei/ State aid, thousand MDL	6 052 541	2 904 429	827 078	1 944 506
Ponderea în PIB, %/ Weight in GDP, %	4.94	2.15	0.55	1.29
Ajutorul de stat pe cap de locuitor, mii lei/ State aid per capita, thousand MDL	1 702	817	236	546

Sursa: elaborat de autori după [5] / Source: developed by authors after [5]

Valoarea și ponderea ajutorului de stat în PIB au înregistrat o tendință de scădere pe parcursul perioadei analizate, în mod special, în anul 2017, comparativ cu anul 2016, atât în valoare absolută de la 2 904,4 mil lei la 827,1 mil. lei, cât și în valoare relativă de la 2.15% din PIB, la 0.55% din PIB.

The value and the share of state aid in GDP registered a decreasing tendency during the analysed period, especially in 2017 compared to 2016, both in absolute terms from MDL 2,904.4 million to MDL 827.1 million, and in relative value from 2.15% of GDP to 0.55% of GDP.

¹ Inclusiv valoarea măsurilor de sprijin acordate sub formă de facilități fiscale (Scutiri, reduceri, amânări sau eșalonări la plata impozitelor, taxelor și a altor plăți obligatorii)/ Including the value of support measures in the form of tax breaks (Exemptions, reductions, deferrals or rescheduling of taxes, duties and other mandatory payments).

Din punctul de vedere al procesului bugetar, ajutorul de stat poate fi calificat ca fiind o cauză a deficitului bugetar, or excluderea acestei forme de sprijin poate reprezenta o sursă de acoperire a deficitelor. Analiza datelor statistice, pentru anii 2015-2017, arată că valoarea ajutoarelor de stat acordate acoperă, pe deplin, valoarea deficitelor bugetare în anii respectivi (deficitele bugetului public național al Republicii Moldova au constituit 2,2% în anul 2015, 1,8% în anul 2016 și 0,8% din PIB). Menționăm că aceasta este o constatare de suprafață în contextul unei abordări strict matematice, iar calculele respective servesc drept bază doar pentru înaintarea unei ipoteze de lucru, ce urmează a fi testată în cadrul unor cercetări viitoare. Concluziile ce rezumă din aceste analize nu urmăresc diminuarea importanței și necesității facilităților fiscale, ci doar accentuează necesitatea supunerii unei reevaluări critice a listei și condițiilor acordării acestora.

Analiza structurală, conform formelor de sprijin al ajutorului de stat, indică asupra variației în timp a ponderii fiecărui tip în total (tabelul 2).

From the point of view of the budgetary process, state aid can be qualified as a cause of the budget deficit, or their elimination may be a source of deficit coverage. The analysis of the statistical data for the years 2015-2017 shows that the amount of state aid granted fully covers the value of the budget deficits in the respective years (the national public budget deficits in the Republic of Moldova accounted for 2,2% in 2015, 1,8% in 2016 and 0,8% of GDP). We mention that this is a surface finding in the context of a strictly mathematical approach, and these calculations serve only as a basis for presenting a working hypothesis to be tested in future research. The conclusions outlined in these analyses do not seek to diminish the importance and necessity of tax incentives, but only emphasize the need to subject a critical reassessment of the list and the conditions for granting them.

The structural analysis according to the forms of support of the state aid shows the variation over time of the weight of each type in total (table 2).

Tabelul 2 / Table 2

**Evoluția ajutorului de stat după forme în perioada 2015-2017 /
Evolution of state aid by forms in the period 2015-2017**

Forma de sprijin / Form of support	2015		2016		2017	
	mii lei, thousand MDL	%	mii lei, thousand MDL	%	mii lei, thousand MDL	%
Subvenții/ Subsidies	524 695	10.56	320 438	11.90	422 011	63.42
Scutiri, reduceri, amânări sau eșalonări la plata impozitelor, taxelor și a altor plăți obligatorii/ Exemptions, reductions, deferrals or rescheduling of taxes, duties and other mandatory payments	3 658 068	73.62	2 360 521	87.65	231 838	34.84
Alte forme/ Other forms	786 157	15.82	12 311	0.45	11 586	1.74
TOTAL/ TOTAL	4 968 920	100	2 693 270	100	665 435	100

Sursa: elaborat de autori după [5] / Source: developed by authors after [5]

În anul 2017, valoarea și ponderea ajutorului de stat raportat sub formă de scutiri, reduceri, amânări sau eșalonări la plata impozitelor, taxelor și a altor plăți obligatorii, s-au micșorat semnificativ, în raport cu anul precedent, de la 2 360 521 mii lei, sau 87.65% din total, în anul 2016, la 231 838 mii lei sau 34.84% în anul 2017. De menționat că valoarea estimată a ajutorului de stat pentru anul 2017, care include facilitățile fiscale, determină creșterea valorii totale, în mod semnificativ, până la 1 944 506 mii lei sau 1.29% din PIB.

Deși se înregistrează tendințe descrescătoare în volumul ajutoarelor de stat acordate, valoarea reprezintă încă o parte semnificativă a economiei mondiale. În Uniunea Europeană, unde controlul este cel mai strict, ajutoarele de stat reprezintă aproximativ 1% din PIB-ul Uniunii Europene. Este esențială dezvoltarea instrumentelor, pentru a ajuta statele și autoritățile de concurență să facă diferență între măsurile de ajutor de stat eficiente și ineficiente și să limiteze acordarea subvențiilor acordate ineficient.

Unul dintre principiile, care stau la baza abordării de către Comisia Europeană a condițiilor de acordare a ajutorului de stat sub forma facilităților fiscale, constă în faptul că această metodă de sprijin poate aduce daune semnificative, putând fi atribuită în circumstanțe speciale. Spre deosebire de alte forme de ajutor, problematica aplicării facilităților fiscale denotă că acestea sunt, în cele mai multe cazuri, ajutoare de operare, care pot fi autorizate cu dificultate.

Acordul de Asociere între Republica Moldova și Uniunea Europeană [2] prevede faptul că ajutoarele de stat acordate de Uniune sau de Republica Moldova, care denaturează sau amenință să denatureze concurența, prin favorizarea anumitor întreprinderi sau a producției de anumite mărfuri și servicii, care afectează schimburile comerciale între părți, sunt incompatibile. Toate schemele de ajutoare

In 2017, the value and weight of state aid reported as exemptions, reductions, deferrals or rescheduling of taxes, duties and other mandatory payments decreased significantly compared to the previous year, from MDL 2 360 521 thousand or 87.65% from total in 2016 to MDL 231 838 thousand or 34.84% from total in 2017. It should be mentioned that the estimated value of state aid for 2017, which includes fiscal breaks, determines the increase of the total value significantly to MDL 1 944 506 thousand or 1.29% of GDP.

Although there are decreasing trends in the volume of state aid granted, the value is still a significant part of the world economy. In the European Union where control is mostly strict, state aid accounts for about 1% of the European Union's GDP. It is essential to develop instruments to help states and competition authorities differentiate between effective and inefficient state aid measures and limit the award of ineffective grants.

One of the principles underpinning the European Commission's approach to fiscal aid is that this form of support can bring significant damages and can be granted in special circumstances. Unlike other forms of aid, the issue of the application of tax incentives is that they are in most cases operating aids that can be authorized with difficulty.

The Association Agreement between the Republic of Moldova and the European Union [2] states that state aid granted by the Union or the Republic of Moldova which distorts or threatens to distort competition, by favouring certain undertakings or the production of certain goods and services and affecting trade between parts, are incompatible. All State aid schemes established prior to the establishment of the State aid authority are going to be aligned within eight years of the entry into force of the Association Agreement.

To this end, the Ministry of Finance and the central public authorities from our country

de stat, instituite înainte de înființarea autorității în domeniul ajutoarelor de stat, urmează să fie aliniate, în termen de opt ani, de la data intrării în vigoare a Acordului de Asociere.

În acest sens, Ministerul Finanțelor și autoritățile publice centrale din țara noastră urmează, până în trimestrul II din 2020 [3], să elaboreze propuneri de modificare a cadrului normativ ce vizează acordarea măsurilor de sprijin sub formă de facilități fiscale, fiind elaborat Conceptul de rescriere a Codului fiscal și a Codului vamal.

Restricționarea facilităților fiscale, aferente TVA, urmează să fie concepută să acționeze pe trei căi [1]. Prima direcție va consta în aplicarea cotei standard a TVA pentru o serie de mărfuri și servicii scutite anterior de TVA. A doua direcție presupune aplicarea cotei reduse a TVA în schimbul scutirii de TVA, iar a treia direcție prevede reformularea facilităților fiscale, prin restrângerea acestora. În perioada 2019-2021, vor fi luate măsuri pentru armonizarea conceptelor, legislației și reglementărilor privind accizele pentru a reflecta standardele Uniunii Europene. Pe termen mediu, măsurile de politică vamală se vor concentra pe raționalizarea legislației vamale și punerea în aplicare a unui nou Cod vamal, raliat la legislația vamală din Uniunea Europeană și din țările din regiune.

Scopul final al raționalizării procesului de utilizare a resurselor statului constă în maximizarea modului de transpunere a resurselor gestionate de stat prin creșterea impactului pozitiv asupra bunăstării consumatorilor și reducerea, în același timp, a efectelor negative. Instituțiile statului, acționând cu bună-credință, au obligația să utilizeze resursele fiscale colectate în vederea îmbunătățirii serviciilor și bunurilor livrate cu impact social direct, diferit de obiectivele pur economice puse unui manager de întreprindere, care este orientat spre realizarea indicatorilor de performanță ai afacerii, făcând abstracție de bunăstarea consumatorilor.

shall, until II quarter 2020 [3], develop proposals to modify the regulatory framework for granting support measures in the form of tax incentives, a Concept of rewriting the Fiscal Code and the Customs Code being drafted.

Restriction of fiscal breaks related to VAT is to be designed to act in three directions [1]. The first direction will be in applying the standard VAT rate for a series of goods and services previously exempt from VAT. The second direction involves the application of the reduced VAT rate in exchange for the VAT exemption, and the third direction states the reformation of the tax breaks by restricting them. Between 2019-2021, measures will be taken to harmonize excise concepts, legislation and regulations to reflect European Union standards. In the medium term, customs policy measures will focus on rationalizing customs legislation and implementing a new Customs Code, aligned with customs legislation in the European Union and the countries of the region.

The ultimate goal of rationalizing the use of state resources is to maximize the way the state-managed resources are transposed by increasing the positive impact on consumer welfare and at the same time reducing the negative effects. State institutions, acting in good faith, are required to use the tax resources collected to improve services and delivered goods with a direct social impact, different from the purely economic objectives of an enterprise manager that is geared towards achieving business performance indicators making abstraction of consumer welfare.

The Organization for Economic Co-operation and Development (OECD) recommends the Republic of Moldova to implement the reform of the incentives granted in the energy sector regarding the VAT rate applied to the supply of electricity, natural gas and thermal energy. The benefits of the reform result in

Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE) recomandă Republicii Moldova implementarea reformei privind facilitățile acordate în sectoarele energetice, referitor la cota TVA, aplicată la livrarea energiei electrice, gazelor naturale și energiei termice. Avantajele reformei rezultă din generarea veniturilor bugetare semnificative și în reducerea emisiilor gazelor cu efect de seră, ca urmare a perfecționării procesului de acordare a facilităților fiscale [4]. Analiza efectuată recomandă implementarea reformelor fiscale la livrarea energiei electrice, urmate de cele din sectorul gazelor naturale. Nu se recomandă o creștere a cotei TVA la livrarea serviciului de energie termică, deoarece tarifele din acest sector sunt deja foarte ridicate pentru R. Moldova, iar impactul social va fi semnificativ.

Ajutorul de stat trebuie acordat, numai dacă acesta este instrumentul orientat spre promovarea dezvoltării durabile sau corectarea eșecurilor pieței și este bine proporționat. Distorsionarea, pe care o aduce ajutorul de stat concurenței, în asemenea cazuri, este foarte redusă și este potrivită pentru atingerea unui obiectiv de interes public, cum ar fi obiectivele din Strategiile de dezvoltare a sectoarelor economiei naționale.

La acordarea ajutoarelor de stat sub forma facilităților fiscale, furnizorii vor ține cont de următoarele aspecte: a) identificarea sectoarelor-cheie ale economiei naționale, cu luarea în considerare a potențialului, de care dispun, precum și, într-un sens mai larg, a perspectivelor previzibile zonale ale economiei; b) raportarea la prioritățile sociale: demografie, calitatea vieții, instruire, cultură, circulația persoanelor (turism, transport), protecția mediului; c) selectarea resurselor financiare ce pot fi mobilizate pentru susținerea proiectelor considerate prioritare; d) analiza fezabilității proiectelor investiționale în vederea acordării sprijinului strict în conformitate cu necesitățile reale; e) evaluarea impactului

generating significant budget revenues and reducing greenhouse gas emissions as a result of improving the process of granting tax incentives. [4] The analysis carried out recommends the implementation of tax reforms to the supply of electricity, followed by natural gas. An increase in the VAT rate is not recommended for the delivery of the thermal energy service, because the tariffs in this sector are already very high for Moldova and the social impact will be significant.

State aid should only be granted if it is the instrument aimed at promoting sustainable development or correcting market failures, is well proportioned, the distortions it brings to competition are very low and is suitable for achieving an objective of public interest such as the development objectives of the national economy sectors.

When granting state aid in the form of tax incentives, providers will take into account the following aspects: a) identifying the key sectors of the national economy, taking into account their potential, and, in a broader sense, predictable zone prospects of the economy; b) reporting to social priorities: demography, quality of life, training, culture, movement of people (tourism, transport), environmental protection; c) selecting the financial resources that can be mobilized to support projects considered as priority; d) analysing the feasibility of investment projects to provide strict support in line with real needs; e) assessing the impact of state aid, such as ex-ante and ex-post analysis; f) the correlation between the duration and the intensity of the state aid with the duration of the investment recovery; g) focusing state aid more on horizontal objectives and aid for regional development than on certain sectors of the economy that need to operate without public support; h) increasing the number of support measures granted through state aid schemes.

ajutorului de stat, precum analiza ex-ante și ex-post; f) corelarea duratei și intensității ajutorului de stat cu durata de recuperare a investițiilor; g) concentrarea ajutorului de stat mai mult pe obiective orizontale și ajutoare pentru dezvoltare regională, decât pe anumite sectoare ale economiei, care trebuie să funcționeze fără sprijin public; h) creșterea numărului de măsuri de sprijin acordate prin scheme de ajutor de stat.

Concluzii

Problematica acordării ajutoarelor de stat este una foarte complexă. În Republica Moldova, ponderea în PIB a ajutoarelor de stat sub forma facilităților fiscale este comparabilă cu cea a deficitului bugetului public consolidat, fapt ce accentuează necesitatea revizuirii cadrului normativ al acordării ajutorului de stat sub forma facilităților fiscale și subvențiilor, analizând posibilitatea reducerii acestora, însă, într-un mod prudent, scopul prioritar al acestei măsuri de intervenție este contribuția la atingerea obiectivelor de dezvoltare durabilă, evitând prejudicierea interesului public.

Acordarea ajutoarelor de stat sub forma facilităților fiscale, ca oricare altă formă de ajutor de stat, în vederea utilizării eficiente a resurselor statului, urmează a fi acordate, în mod transparent, controlat și supuse evaluării performanței în vederea estimării faptului, dacă obiectivele stabilite în indicatorii de performanță au fost realizate. La acordarea ajutoarelor de stat, trebuie să fie luate în considerare următoarele aspecte:

1. Fiecare ajutor de stat trebuie să facă obiectul unei analize economice, menite să identifice cu precizie care dintre eșecurile pieței necesită corecție și gradul în care măsura de ajutor este susceptibilă să o corecteze.
2. Ajutorul de stat trebuie să fie acordat, numai dacă se poate demonstra că o măsură mai transparentă și mai puțin discriminatorie, cum ar fi o licitație

Conclusions

The issue of granting State aid is complex. In the Republic of Moldova the share of State aid in the form of fiscal incentives is comparable to that of the consolidated public budget deficit, which emphasizes the need to revise the normative State aid granting framework under the tax incentives and subsidies, analysing the possibility of reducing them, prudently, the priority aim of this form of state intervention is to contribute to achieving the objectives of sustainable development and avoiding prejudice to the public interest.

State aid in the form of tax incentives, like any other form of state aid, for the efficient use of state resources is to be granted in a transparent, controlled and performance-appraised manner in order to assess whether the objectives set out in the performance indicators they were achieved. When granting state aid, the following aspects must be considered:

1. Each state aid is subject to an economic analysis that accurately identifies which of the market failures require a correction and the extent to which the aid measure is likely to correct it.
2. State aid is granted only if it can be demonstrated that a more transparent and less discriminatory measure, such as an open public tender or a less expensive public resource, cannot achieve the same objective.
3. The limitation of the volume and duration of aid, as well as the capacity of the same beneficiary to receive state aid on a regular basis.
4. The introduction of a rule that, when large firms in difficulty receive state aid, these beneficiaries must accept certain compensatory concessions

publică deschisă sau una mai puțin costisitoare pentru resursele statului, nu poate atinge același obiectiv.

3. Se cere limitarea volumului și duratei ajutoarelor, precum și capacitatea aceluiași beneficiar de a avea parte de ajutor de stat în mod regulat.
4. Se impune instituirea unei reguli, care presupune că, atunci, când întreprinderile mari, aflate în dificultate, primesc ajutor de stat, acești beneficiari trebuie să facă unele concesii compensatorii, cum ar fi renunțarea la anumite activități sau asumarea angajamentului de a nu utiliza ajutorul în vederea excluderii concurenților.

such as the waiver of certain activities or the undertaking not to use the aid for exclusion competitors.

Bibliografie/ Bibliography:

1. Hotărârea Guvernului nr.851 din 20.08.2018 privind aprobarea Cadrului bugetar pe termen mediu (2019-2021) // Monitorul Oficial nr. 366-376 din 28.09.2018.
2. Legea nr.112 din 02.07.2014 privind ratificarea Acordului de Asociere între Republica Moldova și Uniunea Europeană, art. 339; 341 // Monitorul Oficial nr. 185-199 din 18.07.2014.
3. Legea nr.169 din 20.07.2017 pentru aprobarea Programului național în domeniul concurenței și ajutorului de stat pentru anii 2017–2020 // Monitorul Oficial nr. 301-315 din 18.08.2017, pct. 32 din anexă.
4. OECD (2018), *Reforma subvențiilor energetice în Republica Moldova: Accesibilitatea la energie, impactul fiscal și de mediu*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9789264306462-ro>. Disponibil la https://read.oecd-ilibrary.org/environment/reforma-subvențiilor-energetice-in-republica-moldova_9789264306462-ro#page1
5. Raportul privind ajutoarele de stat acordate în Republica Moldova pentru anul 2017. Disponibil online la: <https://competition.md/public/files/raport-ajutorul-de-stat-acordat-in-anul-2017-modif-02-Recoveredb7262.pdf>.
6. Raportul auditului de conformitate, asociat auditului de performanță al sistemului facilităților fiscale și vamale, aprobat prin Hotărârea Curții de Conturi nr. 34 din 29.07.2016 // Monitorul Oficial nr. 379-386 din 04.11.2016.